

Περιεχόμενα

Πρόλογος:	11
<i>Μαργαρίτης Σχοινιάς</i>	
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	19
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ	33
Συμβούλιο της Ευρώπης και Ευρωπαϊκή Ένωση: Το ενδιαφέρον για τη δημοκρατική παιδεία του πολίτη και η μεταξύ τους συνεργασία	
Εισαγωγή	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	
ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ	41
1.1 Συμμετοχική και διαβουλευτική δημοκρατία	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ	57
2.1 Η ανάληψη της πρωτοβουλίας από το ΣτΕ	57
2.1.1 Η φιλοσοφία της πρωτοβουλίας	60
2.1.2 Οι συμμετέχοντες στο Πρόγραμμα	62
2.1.3 Τα στάδια του Προγράμματος	65
2.1.3.1 Το πρώτο στάδιο του προγράμματος	65
2.1.3.2 Το δεύτερο στάδιο του Προγράμματος	70
α. Το Ευρωπαϊκό Έτος Ενεργών Πολιτών μέσω της Εκπαίδευσης	74
2.1.3.3 Το τρίτο στάδιο του Προγράμματος	79
2.1.3.4 Από το 2010 και εντεύθεν: Ο Χάρτης του ΣτΕ για την «Παιδεία της Δημοκρατίας και την Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου»	80

2.2 Η θέση της Παιδείας της Δημοκρατίας ανάμεσα στις πολιτικές για την εκπαίδευση – Διαδικασία εφαρμογής των πολιτικών	86
--	----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ - ΕΝΕΡΓΟΣ ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΟΥ ΠΟΛΙΤΗ **93**

3.1 Η οικοδόμηση της «Ευρώπης των Πολιτών»: Ιστορική αναδρομή	93
3.2 Συζήτηση για το δημοκρατικό έλλειμμα στην ΕΕ	102
3.3 Η ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση	113
3.3.1 Πρώτη Περίοδος (1973-1992)	113
3.3.1.1 Προγράμματα δράσης της ΕΕ	114
α. Πρόγραμμα Erasmus Α΄ φάση (1987-1989)	120
β. Πρόγραμμα Lingua (1990)	123
γ. Πρόγραμμα Euroscola	127
3.3.1.2 Συμπεράσματα πρώτης περιόδου	128
3.3.2 Δεύτερη περίοδος (1993-1996) – Νέα γενιά προγραμμάτων	131
3.3.2.1 Πρόγραμμα Socrates (Σωκράτης)	133
3.3.3 Τρίτη Περίοδος (1997-2006): «Ευρώπη της γνώσης»	135
3.3.3.1 Στρατηγική της Λισαβόνας (2000-2010) – Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010	140
3.3.3.2 Αξιολόγηση των προγραμμάτων στην εκπαίδευση	150
3.3.4 Περίοδος 2007-σήμερα	153
3.3.4.1 ERASMUS+	158
3.3.4.2 Η νέα μεταρρυθμιστική ατζέντα για την εκπαίδευση και την κατάρτιση – Εκπαίδευση και Κατάρτιση 2020 (ΕΚ 2020)	162
3.3.4.3 Η Νέα Στρατηγική της ΕΕ για τη Νεολαία – Επένδυση και Ενδυνάμωση 2010-2018	170

3.3.4.4 Πρόγραμμα Σχολικοί Πρέσβεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (<i>European Parliament Ambassador School Programme</i>)	172
--	-----

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΕΕ	175
4.1 Ιστορική εξέλιξη της σχέσης	175
4.2 Από κοινού δράση στα πλαίσια του Προγράμματος Παιδεία της Δημοκρατίας	184

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

Η ΠΑΙΔΕΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	189
Εισαγωγή	191

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	195
5.1 Ελληνική πολιτική κουλτούρα – Ελληνικό πολιτικό σύστημα (ιστορικό πλαίσιο)	195
5.2 Η ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης στην εκπαίδευση	202
5.3 Η Παιδεία της Δημοκρατίας και το ελληνικό συγκείμενο	205
5.3.1 Το αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών για την Παιδεία της Δημοκρατίας	215
5.3.2 Εξορθολογισμός - Μεταρρύθμιση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος	219
5.4 Πρωτοβουλίες για την προώθηση της δημοκρατικής συμμετοχής των νέων	223
5.4.1 Ίδρυμα της Βουλής των Ελλήνων	223
5.4.2 Δράσεις <i>Teachers4Europe</i> και <i>School Ambassadors</i>	226
5.5 Συμπεράσματα	229

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΑΣ	235
6.1 Η βρετανική παράδοση της ιδιότητας του πολίτη	235

6.2 Εκπαίδευση για την ιδιότητα του πολίτη – Ευρωπαϊκή διάσταση στην εκπαίδευση	238
6.2.1 Ιστορικό πλαίσιο για την Παιδεία της Δημοκρατίας	240
6.2.1.1 Δεκαετίες 1970 και 1980: Πολιτική μόρφωση και «Επιθετικά» εκπαιδευτικά προγράμματα	242
6.2.1.2 Πρόσφατες εξελίξεις: Η εισαγωγή του Προγράμματος για την Παιδεία της Δημοκρατίας	250
α. Η Έκθεση Crick	253
6.3 Το βρετανικό δημοψήφισμα για την παραμονή ή αποχώρηση της χώρας από την ΕΕ – Brexit	259
6.4 Συμπεράσματα	262
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ	267
7.1 Ιστορική αναδρομή: Παράγοντες που επηρέασαν την εκπαίδευση στη Γαλλία (19 ^{ος} και 20 ^{ος} αιώνας)	267
7.2 Η Παιδεία της Δημοκρατίας στο γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα	279
7.3 Συμπεράσματα	287
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	
Ο ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΕ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	291
8.1 Η συμμετοχή των νέων της Ελλάδας, της Αγγλίας και της Γαλλίας στην πολιτική ζωή της Ένωσης ως απόρροια των προγραμμάτων για την Παιδεία της Δημοκρατίας	291
ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ	301
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	313
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	317
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	353
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	359